

Jaarverslag 2022

Leerstoel 'Cultuur in Brabant'
Prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld

Vooraf

De hoogtepunten van 2022:

1. Excursie met de cursisten Regionale geschiedenis in Brabant, Breda 29 april 2022.

(foto Piet Engelen)

2. Lezing bij de 4-mei herdenking in de Heikese kerk in Tilburg.

(foto Hans Harbers)

3. Manifestatie Namen en Nummers in Breda met enkele honderden deelnemers, met Stichting Verhalis, op 28 augustus 2022.

(foto Arnoud-Jan Bijsterveld)

Inleiding

Instelling en onderbrenging

De bijzondere leerstoel 'Cultuur in Brabant' is ingesteld in 1993. Vanaf 1 januari 2016 is de leerstoel ondergebracht bij het Department of Sociology (voorzitter: prof. dr. Peter Achterberg) van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences (TSB) aan Tilburg University (TiU). De leerstoel wordt sinds 1 december 1999 bekleed door Arnoud-Jan Bijsterveld (1962). Vanaf 2014 wordt de leerstoel beheerd en gefinancierd door de Stichting Erfgoed Brabant te 's-Hertogenbosch (directeur-bestuurder: drs. Patrick Timmermans) vanuit het budget dat de Provincie Noord-Brabant ter beschikking stelt.

De leerstoel heeft een omvang van 0,4 fte. De arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd met prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld uit 2012 bepaalt dat de aanstelling is opgesplitst in twee functies, te weten hoogleraar op de bijzondere leerstoel (0,4 fte, verlengd tot 1 januari 2025) en universitair hoofddocent (uhd; 0,5 fte vast per 1 juli 2021). De functie van hoogleraar betreft een tijdelijke functie op grond van de thans door de Provincie Noord-Brabant via Erfgoed Brabant beschikbaar gestelde middelen.

De activiteiten van de leerstoel vormen vanaf 2013 onderdeel van de Erfgoed Brabant Academie (EBA), het deskundigheidsprogramma van Erfgoed Brabant dat zich richt op professionals en amateurs die zich bezighouden met cultureel erfgoed, geschiedenis, identiteit, streektaal en volkscultuur.

Relatie met Provincie

Op 18 april 2019 liet de Programmamanager Erfgoed namens Gedeputeerde Staten weten dat de leerstoel onderdeel uitmaakt van de basisinfrastructuur erfgoed. De middelen voor de leerstoel stelt de Provincie beschikbaar vanuit de jaarlijks vastgestelde provinciale begroting. Ze maken onderdeel uit van de structurele begrotingssubsidie aan Erfgoed Brabant, die jaarlijks wordt verleend. In het najaar van 2022 kwam het nieuwe beleidskader *Levendig Brabant 2030* gereed, een heroriëntatie van het provinciaal beleid op het gebied van vrijetijdseconomie, cultuur, erfgoed en sport, met een bezuinigingsopgave voor de begroting van 2023 en latere jaren (Zie

www.levendigbrabant2030.nl/het+beleidskader). De leerstoelhouder nam in mei deel aan de door de Provincie georganiseerde dialoogbijeenkomsten over dit beleidskader, dat op 3 februari 2023 in Provinciale Staten wordt vastgesteld.

De portefeuillehouder voor de leerstoel bij de Provincie is in 2022 vertrokken zonder de in het vooruitzicht gestelde notitie af te maken over de bijdrage van de bijzondere leerstoelen, waaronder de leerstoel 'Cultuur in Brabant', aan de uitvoering van het provinciaal beleid en aan maatschappelijke opgaven. Het ontbreekt nu aan een aanspreekpunt voor de beide hoogleraren. Patrick Timmermans, als directeur van Erfgoed Brabant beheerder van de bijzondere leerstoel, onderhoudt de strategische contacten met de Provincie.

In het nieuwe beleidskader *Levendig Brabant 2030* worden de bijzondere leerstoelen niet genoemd. Positief is dat de vier verhaallijnen (Bevochten, Religieus, Innovatief en Bestuurlijk Brabant), die de afgelopen jaren een goed inhoudelijk kader voor de leerstoel boden, leidraad blijven. Ook de koppeling van erfgoedbeleid aan de Omgevingsvisie biedt handvatten, want hierin passen concrete projecten rond erfgoed en landschap (inclusief waterbeheer en klimaatadaptatie), waarbij de leerstoel al betrokken is. Ook al lijkt een concrete provinciale visie op de leerstoel te ontbreken, wel wordt die ingeschakeld bij Brabant Herinnert (brabannerinnert.nl/). Dit is het in belangrijke mate door de Provincie ondersteunde programma met het oog op de herdenking van tachtig jaar bevrijding in 2024-2025. Ook heeft de Provincie geïnvesteerd in onderzoek van het Stedelijk Museum Breda met het oog op drie tentoonstellingen over de Nassaus, gekoppeld aan onderzoek waarbij ook de leerstoel is betrokken. Langs deze wegen is er een directe relatie met het provinciaal beleid.

Continuïteit

In 2022 maakte de hoogleraar afspraken met zijn departement en de faculteit over zijn naderende emeritaat en pensionering. Hij zal in het academisch jaar 2023-2024 zijn laatste colleges verzorgen en in het jaar 2024-2025 vrijgesteld zijn van onderwijstaken met het oog op de afronding van het project 'Het andere verhaal van Noord-Brabant en de Noord-Brabanders in de Tweede Wereldoorlog' (zie hierna; looptijd 2022-2025). Per 1 januari 2025 loopt zijn aanstelling als bijzonder hoogleraar af en per 1 mei 2025 stopt hij als UHD. Zijn afscheidsrede is vooralsnog gepland op 2 mei 2025. Tot 1 januari 2030 kan hij nog als promotor optreden. De verantwoordelijkheid voor een eventuele opvolging ligt bij de beherende Stichting Erfgoed Brabant en de decanen en departementsvoorzitters van Tilburg University.

Raad van toezicht en Begeleidingscommissie

De Raad van toezicht van de bijzondere leerstoel, onder voorzitterschap van de decaan van TSB, kwam bijeen op 30 maart 2022. Deze spoorde de hoogleraar aan de inhoudelijke lijn die enkele jaren geleden is ingezet, voort te zetten. Voor de bijzondere leerstoel is in 2013 een inhoudelijke begeleidingscommissie ingesteld, die in 2022 bestond uit prof. dr. Dave De ruyscher (hoogleraar rechtsgeschiedenis aan Tilburg University), dr. Hildo van Engen (historicus en gemeentearchivaris van 's-Hertogenbosch), prof. dr. ir. Joks Janssen (Professor of Practice 'Brede Welvaart in de regio' aan Tilburg University en Senior adviseur-onderzoeker Het PON & Telos), dr. Wies van Leeuwen (architectuurhistoricus en oud-beleidsmedewerker cultuur bij de Provincie Noord-Brabant), prof. dr. Nico Randeraad (buitengewoon hoogleraar Maastricht University en directeur Sociaal Historisch Centrum voor Limburg (SHCL)), prof. dr. Jos Swanenberg (bijzonder hoogleraar Diversiteit van Taal en Cultuur aan Tilburg University) en dr. Laurien Vastenhouw (onderzoeker aan het NIOD en medecoördinator van het Master programma Holocaust and Genocide Studies). De commissie kwam bijeen op 28 november 2022 en gaf de hoogleraar nuttige adviezen inzake de continuïteit van de leerstoel. Geconstateerd werd onder meer dat de verkennende gesprekken over de in 2021 geopperde koppeling aan het thema Brede Welvaart niets concreets hebben opgeleverd en niet gecontinueerd zullen worden.

Doel en missie

De bijzondere leerstoel 'Cultuur in Brabant' bevordert de wetenschappelijke beoefening en bestudering van geschiedenis en erfgoed in Noord-Brabant. Doelstelling is het uitdragen van de waarde van geschiedenis en erfgoed voor de Noord-Brabantse samenleving. De missie van de leerstoel is mensen in Noord-Brabant te verbinden met hun geschiedenis en erfgoed en zodoende met elkaar en met de plek waarop zij wonen. De leerstoel vervult zijn taak door middel van onderzoek, onderwijs en valorisatie alsmede door het verschaffen van een wetenschappelijke basis aan erfgoedbeleid, cultuurtoerisme en cultuureducatie.

In de resterende twee jaar zal de hoogleraar de nadruk leggen op de volgende doelstellingen:

1. Bevorderen van onderzoeks- en werkervaringsplekken voor jongeren en mensen met een arbeidsbijzonderheid;
2. Onderzoek naar aspecten van de geschiedenis van Noord-Brabant tijdens de Tweede Wereldoorlog, in het bijzonder de Jodenvervolging, verzet en economische collaboratie, met bijzondere aandacht voor microhistorisch en prosopografisch onderzoek met behulp van digitale methoden en de ontwikkeling van databestanden (*Digital Humanities*). Hiermee wordt een voorzet gegeven voor de beoogde synthese van de geschiedenis van Noord-Brabant in de Tweede Wereldoorlog, te verschijnen in 2025. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het programma Brabant Herinnert (2022-2025).

I. Onderzoek

De drie inhoudelijke thema's van de leerstoel zijn de volgende:

1. Identiteit en erfgoed
2. *Public History* en culturele herinnering (vooral van de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust)
3. Machtsvorming en *memoria* in de Middeleeuwen.

De activiteiten van de leerstoel op deze drie thema's bestaan uit a. onderzoeksbegeleiding, b. eigen onderzoek en reflectie, en c. maatschappelijke dienstverlening (valorisatie).

Ad 1. Identiteit en erfgoed

a. Onderzoeksbegeleiding

- Project Zuiderwaterlinie (provinciale verhaallijn Bevochten Brabant): in 2022 verscheen de bundel *Rampjaar of jubeljaar? Brabant in 1672-74* onder redactie van Jacob Knegtel en Jos Cuijpers in de reeks van Stichting ZHC.

c. Valorisatie

- De hoogleraar maakte deel uit van de Klankbordgroep voor de oprichting van een Herdenkingsmonument Slavernijverleden in Tilburg, dat op 1 juli 2022 werd onthuld.
- De hoogleraar adviseerde en betuigde zijn adhesie aan verscheidene initiatieven tot behoud en herbestemming van erfgoed door heemkundekringen en particulieren.

Ad 2. *Public History* en culturele herinnering

a. Onderzoeksbegeleiding

- In 2020 heeft het Mondriaan Fonds een subsidie toegekend voor het door Erfgoed Brabant en de leerstoel voorgestelde onderzoeks- en publieksproject *De Joden in Noord-Brabant, 1930-1945*. Vanaf 1 juni 2020 begeleidt de hoogleraar samen met prof. dr. John Gelissen (TSB) Frank van Doorn MA bij dit onderzoek. Hiertoe werd hij vanuit het BHIC voor vier jaar gedetacheerd bij Erfgoed Brabant. In 2022 rondde Van Doorn de database van 3.012 Joodse Noord-Brabanders in een eerste versie af. Deze vormt het uitgangspunt voor de beantwoording van

de centrale vraag: in hoeverre was sociale integratie van invloed op de overlevingskansen van Joodse Noord-Brabanders tijdens de Sjoa? In januari 2023 presenteerde de promovendus een concrete opzet van zijn dissertatie met een thematische hoofdstukindeling.

Ook werd vanuit het project een bijdrage geleverd aan de herdenkingsmanifestatie Namen en Nummers in Breda, dat het publieksbereik inhoud geeft (zie hieronder). De Mastboom-Brosens Stichting (Oud Gastel) levert eveneens een substantiële financiële bijdragen aan het onderzoek en de communicatie. Het project sluit aan bij de verhaallijn Bevochten Brabant.

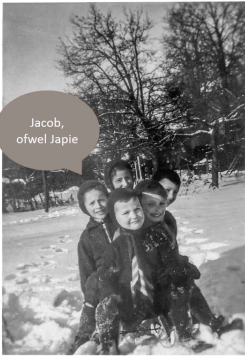
- Drs. Jan Brouwers, dr. Giel van Hooff, drs. Frank de Jong, dr. Henk van Mierlo en dr. Frans Voermans doen onderzoek naar de samenwerking van ondernemingen met de bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog en naar de arisering en liquidatie van Joodse bedrijven in Noord-Brabant. De bedoeling is studies te schrijven voor een themanummer van het *Noordbrabants Historisch Jaarboek* in 2024 en de beoogde synthese over de geschiedenis van Noord-Brabant in de Tweede Wereldoorlog.
- Op 23 mei organiseerde de hoogleraar aan Tilburg University samen met dr. Peter Tammes (University of Bristol) een eerste contactdag voor dertig onderzoekers van Joodse levensgeschiedenissen. Een tweede contactdag vond plaats op 21 november in Nationaal Monument Kamp Amersfoort. Dit initiatief viel in goede aarde en sluit aan bij het NWO-project van dr. Geraldien van Frijtag Drabbe Künzel (Universiteit Utrecht) en dr. Dienke Hondius (Vrije Universiteit) naar de *Provinzentjudung: Local Dynamics and the Holocaust in the Netherlands (1925-1950)*, dat in 2023 van start gaat (zie provinzentjudung.nl/).
- In het najaar van 2022 werd de hoogleraar betrokken bij het door de gemeente Tilburg geïnitieerde en door het KITLV, het Regionaal Archief Tilburg en Stads museum Tilburg uitgevoerde onderzoek naar het koloniale verleden en postkoloniale heden van de stad (zie www.kitlv.nl/onderzoek-naar-koloniale-en-postkoloniale-geschiedenis-tilburg/). Hij rekruteerde een aantal studenten van de opleiding Liberal Arts and Sciences die voor hun bachelor thesis een bijdrage leveren aan het onderzoek.

b. Eigen onderzoek en reflectie

- De hoogleraar schreef een Ten geleide voor een boek over struikelstenen en Joodse levensgeschiedenissen in Oisterwijk en een essay over herinneren en herdenken voor het boek over de Bossche advocaat Harry Holla.
- Met dr. Peter Tammes en prof. dr. Kees Mandemakers nam de hoogleraar in 2021 het initiatief genomen tot de wetenschappelijke herijking van het databestand met de namen en persoonsgegevens van alle ruim 140.000 in 1941 in Nederland woonachtige Joden. Het is de bedoeling dat deze doorontwikkeling van de bestaande database plaatsvindt in samenwerking met de Nederlandse onderzoeks- en erfgoedinstellingen die zich bezighouden met het ontwikkelen en beheren van grote databestanden en het erfgoed van de Tweede Wereldoorlog. Doel is te komen tot een gezamenlijk projectvoorstel ter bevordering van het wetenschappelijk onderzoek naar de Jodenvervolgung in Nederland op basis van individuele levensgeschiedenissen. Bijsterveld, Tammes en Mandemakers presenteerden dit project op het gebied van *Digital Humanities* tijdens de ODISSEI Conference for Social Science in the Netherlands op 3 november 2022 (zie odissei-data.nl/nl/2022/11/een-terugblik-op-de-odissei-conferentie-2022/).
- Sinds juni 2022 leidt de hoogleraar als hoofdredacteur het werk van circa veertig auteurs aan de crossmediale synthese met de werktitel 'Het andere verhaal van Noord-Brabant en de Noord-Brabanders in de Tweede Wereldoorlog' (looptijd 2022-2025). Dit project, een initiatief van Brabant Herinnert, de leerstoel en Erfgoed Brabant, beoogt te komen tot een synthese van de bestaande en nieuwe kennis over Noord-Brabant in de Tweede Wereldoorlog. Bijsterveld verzorgde een online presentatie tijdens de kick off van het programma Brabant Herinnert in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch op 20 oktober.

c. Valorisatie

- De hoogleraar gaf adviezen over onderzoek naar Joods onroerend goed.
- Van april en mei 2022 was er in het Tijdlab in de LocHal in Tilburg een tentoonstelling te zien over de manifestatie Namen en Nummers op 3 september 2021 in Tilburg. Bij die gelegenheid verzorgde Bijsterveld een lezing.
- Op 28 augustus vond aan de Speelhuuslaan in Breda de herdenkingsmanifestatie Namen en Nummers plaats, georganiseerd door Stichting Verhalis, onder begeleiding van kunstenaar Ida van der Lee en met medewerking van Frank van Doorn en de hoogleraar. Enkele honderden mensen namen deel aan een ritueel waarbij naambordjes van 113 vermoorde Joodse Bredanaars symbolisch naar huis werden gebracht. In de aanloop verzorgde hij een workshop 'Op zoek naar verloren levens' (19 mei) en was hij aanwezig bij de instructieavond (24 augustus). Zie www.verhalis.nl/namenennummersbreda en youtu.be/FBJ0PSX7vkY.
- In 2023 organiseert Stichting Verhalis met de leerstoel de manifestatie Namen en Nummers in Eindhoven en Oss; de provinciale afsluiting is voorzien in 2024 in 's-Hertogenbosch. Jeroen Neus en Carine van Vugt presenteerden op 20 oktober 2022 Namen en Nummers als een van de twaalf voorbeeldprojecten tijdens de kickoff van het programma Brabant Herinnert in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch.
- De hoogleraar treedt op als coördinator voor het leggen van struikelstenen in Tilburg en omgeving. Op 20 november werden opnieuw drie struikelstenen gelegd. In mei 2023 volgen er weer twaalf.

Jacob, ofwel Japie

Struikelstenen in Tilburg
voor

Jacob van Leer, Lieve Vrouweplein 12

Emanuel en Bernard Kellerman, Ververstraat 7

Zondag 20 november 2022

11.00 uur ontvangst in Factorium,
Koningsplein 11A, 5038 WG Tilburg
12.00 uur Lieve Vrouweplein
12.45 uur Ververstraat
13.30 uur gelegenheid tot napraten in
Factorium

Met deze drie nieuwe
struikelstenen komen we
op een totaal van 54 in
Tilburg. Kijk voor een
overzicht in
Wiki Midden-Brabant-
Categorie: Struikelstenen
in Tilburg

(foto Cor Sinnema)

Ad 3. Machtsvorming en *memoria* in de Middeleeuwen

a. Onderzoeksbegeleiding

- De hoogleraar treedt op als begeleider van promotieonderzoek van enkele archeologen en andere onderzoekers die onderzoek doen naar middeleeuwse steden en kastelen in Noord-Brabant en daarbuiten.
- Bijsterveld leverde een redactionele bijdrage aan de publicatie van de handelingen van het XIXde Colloquium De Brabantse Stad (Brussel, 15-16 oktober 2021) in het *Noordbrabants Historisch Jaarboek* 39 (2022). Voor het eerst verscheen het *NHJ* in open access via Tilburg University.

b. Eigen onderzoek en reflectie

- Samen met ao. Univ.-Prof. Mag. Dr. Meta Niederkorn (Universität Wien) en ao. Prof. Dr. phil. Annemarie Stauffer (Fachhochschule Köln) verzorgde Bijsterveld de eindredactie van de bundel *Stadtgesellschaft und Memoria. Die Ausrichtung auf das Jenseits und ihre sozialen Implikationen* met dertien opstellen van wijlen Prof. Dr. Thomas Schilp. Deze bundel verschijnt bij uitgeverij Brepols en wordt op 19 april 2023 in Dortmund gepresenteerd.

- Met dr. Mario Damen (Universiteit van Amsterdam) en drs. Monique Rakhorst (Stedelijk Museum Breda) bereidde hij een onderzoeksaanvraag voor over de Bredase Nassaus in de vijftiende en zestiende eeuw getiteld *Staging Nobility in Urban Space. The Nassau Dynasty and the Towns of the Low Countries (c. 1400 - c. 1570)*. Deze werd op 1 november ingediend voor de SSH Open Competition M 2022 van NWO. Dit voorstel sluit aan bij de verhaallijn Bestuurlijk Brabant.

c. Valorisatie

- Tijdens lezingen en lessen voor heemkundekringen en voor de TilburgKlas van Stadsmuseum Tilburg deelde Bijsterveld zijn kennis van de Middeleeuwen met een breed publiek.

II. Onderwijs en promotiebegeleiding

Onderwijs

In 2022 werd opnieuw de cursus *Regionale geschiedenis in Brabant 1: verkenning* verzorgd in het kader van de Erfgoed Brabant Academie, met veertien vooraf opgenomen hoorcolleges en responsiecolleges die om en om op de universiteit en online werden gehouden. Er waren 24 deelnemers uit musea, archieven, de archeologie- en de heemkundewereld en drie studenten van Tilburg University.

In het kader van zijn UHD-schap verzorgde de hoogleraar in 2022 de volgende cursussen:

a. in de bachelor en master Sociologie:

- National and Regional Identities (74 studenten; vier colleges);
- The Social Structure of Western Societies (twee colleges);
- Wicked Problems (GMSI) (één college).

b. in de bachelor Liberal Arts and Sciences van het University College Tilburg:

- Middle Ages: At the Theological-Political Crossroads (18 studenten);
- Philosophy of History and Memory (plus coördinatie; 14 studenten).
- Samen met prof. Margaret Rung van Roosevelt University in Chicago verzorgde hij de online course over Public and Applied History getiteld 'Transatlantic Perspectives: Representing History and Trauma' (8 studenten in Chicago en 15 in Tilburg).

d. In 2022 begeleidde hij twee bachelor theses van LAS en één master thesis van Sociologie en was hij tweede lezer van één master thesis Sociologie.

e. In vervolg op de inspanningen in 2021 bereidde de hoogleraar samen met prof. dr. Dave De ruyscher (TLS), prof. dr. Karim Schelkens (TST) en prof. dr. Sander Bax (TSHD) een interdisciplinair en interfacultair minorprogramma geschiedenis met de werktitel History and Society. De notitie 'Understanding Society by Learning from History. An Interfaculty Approach' werd voorgelegd aan het College van Bestuur en in oktober aan de vice-decanen onderwijs van de vijf faculteiten.

f. In 2022 was de hoogleraar coördinator van track 4 (Qualitative Research – Tekst) ten behoeve van de bachelorthesis Liberal Arts and Sciences (15 studenten).

Promotiebegeleiding

Tot en met 2020 werden bij de leerstoel 23 promoties afgerond. In 2022 begeleidde Bijsterveld één interne, één extern gefinancierde en veertien externe promovendi (zie lijst achteraan). In 2022 vonden geen promoties plaats.

De centrale thema's van het voltooide promotieonderzoek bij de leerstoel zijn

1. archeologie en landschaps- en cultuurgeschiedenis tot 1600 (8 voltooide promoties);
2. oorlog en bestuur 1550-1650 (Bevochten en Bestuurlijk Brabant; 2 voltooide promoties);
3. sociaaleconomische en demografische geschiedenis 1800-1960 (Innovatief Brabant); 5 voltooide promoties);

4. religieuze geschiedenis en katholieke en regionale identiteit 1800-heden (Religieus Brabant; 8 voltooide promoties).

Het onderzoeksscolloquium van de promoti en promovendi van de leerstoel 'Cultuur in Brabant' kwam bijeen op 1 april, 3 juni en 7 oktober. In 2023 vindt naar verwachting één promotie plaats.

Bestuurlijke taken

Sinds 16 februari 2016 is Bijsterveld Opleidingsdirecteur van de Universitaire Lerarenopleiding Tilburg (ULT) voor Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen. Op 1 juli 2021 werd hij voor drie jaar herbenoemd; hiervoor werd zijn aanstelling met 0,1 fte uitgebreid tot 1 juli 2024. In 2022 werd de omvorming afgerond van de lerarenopleiding tot het departement TiCeLS (Tilburg Center for the Learning Sciences), dat per 1 januari 2023 van start ging. Bijsterveld is lid van het management team en fungeert hierin als opleidingsdirecteur van de eenjarige master LVHO Mens- en Maatschappijwetenschappen en trackcoördinator Leraar Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen. Het na de visitatie van de lerarenopleiding vervaardigde verbeterplan werd in 2022 afgerond en wordt in maart 2023 bij de hervisitatie voorgelegd.

III. Valorisatie

De leerstoel draagt bij aan beleidsontwikkeling op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en verduurzaming van het landschap, economie en toerisme, en leefbaarheid. De hoogleraar doet dit door advisering en ondersteuning van lokale en provinciale initiatieven en publieksactiviteiten op het gebied van geschiedenis, volkscultuur en erfgoed in Noord-Brabant, en door kennisoverdracht, direct door middel van publicaties (voor een overzicht zie aan het einde van dit verslag), lezingen en voordrachten, en indirect door aanwezigheid in de gesproken en geschreven media (regionaal en landelijk).

Presentaties en congresbezoek

Op 4 mei verzorgde Bijsterveld de 4-meilezing tijdens de Tilburgse Dodenherdenking in de Heikese kerk. Van 17 tot 19 augustus nam hij in Berlijn deel aan de 6th World Conference of the International Federation for Public History. Hij gaf een online voordracht tijdens de ODISSEI Conference for Social Science in the Netherlands op 3 november 2022. Voor heemkundekringen, Stadsmuseum Tilburg (TilburgKlas) en andere organisaties verzorgde hij verscheidene lezingen. Hij nam deel aan verschillende symposia en online webinars, zoals die van de Stichting Stolpersteine (Amsterdam 31 maart). Hij was aanwezig bij de provinciale aftrap van 5 mei in Oss, het leggen van struikelstenen in Veghel op 8 mei, de Dodenherdenking van de Brabantse Gesneuvelden in Waalre op 14 september en bij de herdenking in Steenberg en Welberg (6 november).

Maatschappelijke dienstverlening

De hoogleraar is lid van de Wetenschappelijke Raad van het Geopark Peelhorst en Maasvallei i.o. (peelhorstenmaasvallei.nl/) en van de klankbordgroep Watermolenlandschap (www.erfgoeddeal.nl/projecten/klimaatadaptatie/watermolenlandschappen-voor-klimaatadaptatie) (bijeenkomst te Valkenswaard op 12 mei). Hij was aanwezig bij de bijeenkomst van grensoverschrijdende natuur- en waterbeheerders nabij Weert (23 maart) en leverde een bijdrage aan de studiemiddag 'Over de grens' van drie heemkundekringen uit Nederlands en Belgisch Limburg en Noord-Brabant op 25 augustus 2022 in Bocholt-Lozen (www.limburger.nl/cnt/dmf20220822_93242080). Op 29 mei was hij in Herinneringscentrum Kamp Westerbork aanwezig bij de presentatie van nieuwe identificaties in de Westerbork-film (zie www.rtdvrenthe.nl/video/Nieuwe-identificaties-DNO220529NU/drie-nieuwe-identificaties-uit-westerborkfilm-zijn-gepresenteerd).

Lezing Bocholt-Lozen, 25 augustus 2022 (foto Peter Kortens)

Westerbork, 29 mei 2022 (foto Hans Harbers)

Maatschappelijke dienstverlening krijgt ook gestalte in het optreden van Bijsterveld als

- Bestuurslid van de Stichting Verhalis (sinds 2009).
- Coördinator van de contactgroep Middeleeuwse geschiedenis van Noord-Brabant (sinds 1989);
- Bestuurslid van de Stichting Colloquium De Brabantse Stad (sinds 2001). Het XXste Colloquium De Brabantse Stad zal in oktober 2023 plaatsvinden in Antwerpen en het XXIste in 's-Hertogenbosch. Het voorlopige thema is dan: Stedelijke identiteit en de verbeelding van het verleden: stadsmusea, publieksgeschiedenis, marketing.

Daarnaast was hij online dan wel live aanwezig bij lezingen, openingen van tentoonstellingen, oraties, afscheidsbijeenkomsten en boekpresentaties, gaf hij lezingen (zie boven) en verzorgde hij populariserende artikelen en boeken over Brabantse geschiedenis, volkscultuur en erfgoed. Zo gaf hij acte de présence bij de jubileumbijeenkomsten van Stichting Brabants Heem op 9 februari (Alphen), 2 september (Goirle) en (online) 20 oktober ('s-Hertogenbosch) en van de Verenging van Brabantse Gemeenten in de Efteling (18 mei). Op 10 september reikte hij in Tilburg voor de vierde keer de Scriptieprijs Brabantse Geschiedenis uit.

Voorts is hij

- Redactieredacteur van het *Noordbrabants Historisch Jaarboek* (redactielid sinds 1997; redactievoorzitter sinds 2004).
- Redactievoorzitter van de reeks Bijdragen tot de geschiedenis van het Zuiden van Nederland, uitgegeven door de Stichting ZHC (sinds 2001).
- Redactielid van *In Brabant* (sinds 1995).

Netwerkvorming

Bijsterveld maakte deel uit van de promotiecommissies van dr. René Bastiaanse (Radboud Universiteit Nijmegen; 26 augustus 2022), dr. W.G.A. van der Geest (Rijksuniversiteit Groningen; promotie 9 januari 2023) en van dr. Remko Mooi (Tilburg University; promotie 25 januari 2023).

Hij is lid van de Commissie Erfgoed en Kunst (CEKT) van Tilburg University; van de begeleidingscommissie van de bijzondere leerstoel 'Taal en Diversiteit van Taal en Cultuur in Brabant' (TSHD, TiU) en de Bibliotheekadviescommissie (BAC) van de Brabant Collectie (TiU). Op 23 november was de eerste bespreking over de voorbereiding van historisch onderzoek in aanloop naar het eeuwfeest van Tilburg University in 2027, waarvoor hij met enkele collega's een notitie voorbereidde.

Sinds 2021 is Bijsterveld Board Member van het Huizinga Instituut. Netherlands Research School for Cultural History (zie www.huizingainstituut.nl/organisation/).

In september 2022 nam hij na negen jaar afscheid als hoofdredacteur van de reeks Maaslandse Monografieën (Limburg). In deze periode verschenen er in deze reeks tien monografieën. Vanaf 2014 is hij lid van de Editorial Board van het jaarboek *The Medieval Low Countries: An Annual Review* (Brepols Publishers). Sinds 2016 is hij lid en vanaf 2020 voorzitter van de Series Editors van de monografieënreeks *Memoria and Commemoration Practices*, uitgegeven door Brepols Publishers. Voor deze reeks bezorgde hij samen met Prof. Dr. Meta Niederkorn (Wenen) en Prof. Dr. Annemarie Stauffer de uitgave van dertien artikelen van wijlen Thomas Schilp in *Stadtgesellschaft und Memoria. Die Ausrichtung auf das Jenseits und ihre sozialen Implikationen*. *Memoria and Remembrance Practices* 3 (Turnhout: Brepols, 2023), ter perse.

In de media

In de media werd verscheidene malen aandacht besteed aan de activiteiten van de leerstoel, zoals zijn lezing in Kamp Vught (*Brabants Dagblad* 11 oktober 2022) en de presentatie van het boek over Harry Holla (16 november 2022). Met Tom Bolhuis maakte hij een podcast over de identiteit van Flevoland (zie www.omroepflevoland.nl/nieuws/314898/is-flevoland-ziellos-of-heeft-het-wel-een-eigen-identiteit).

Publicaties A.J.A. Bijsterveld

Wetenschappelijke publicaties

Met Tim Reeskens, 'You Can Look (But You Better Not Touch): Who Justifies Casual Sex Before and During the Covid-19 Pandemic?' in: Ruud Luijkx, Tim Reeskens and Inge Sieben, ed., *Reflections on European Values. Honouring Loek Halman's Contribution to the European Values Study*. European Values Series 2 (Tilburg: Open Press Tilburg University, 2022) 388-402.

‘Herinneringen iken en herijken’ in: Peter Baas, Truus Wertheim-Cahen en Arnoud-Jan Bijsterveld, *En de naaste als jezelf. Harry Holla* (’s-Hertogenbosch: Aldus Uitgevers, 2022) 230-239.

Met Meta Niederkorn en Annemarie Stauffer, ed.: Thomas Schilp, *Stadtgesellschaft und Memoria. Die Ausrichtung auf das Jenseits und ihre sozialen Implikationen*. Memoria und Remembrance Practices 3 (Turnhout: Brepols, 2023), ter perse.

Overige publicaties

‘Voorwoord’ in: Peter Slingerland, *Struikelstenen in Oisterwijk. Het verleden herdenken met het oog op de toekomst* (Oisterwijk: Stichting Het Kwartier van Oisterwijk, 2022) 7-8.

Met Jeroen Arts en Emy Thorissen, ‘Van castellum tot Spookslot: Tweeduizend jaar kastelen in Noord-Brabant’, *In Brabant* 13 nr. 1 (2022) 38-53.

‘Ten geleide. Erfgoed voedt sociale en culturele duurzaamheid’ in: Alfons Bruekers, *Vizier op Nederweert in stukjes en beetjes. Verhalen uit het verleden van Nederweert, Budschop, Eind, Ospel en Leveroy*. Nederweerts Verleden 10 (Nederweert: Stichting Geschiedschrijving Nederweert, 2022) iv-v.

Met Mario Damen, ‘Ten geleide’, *Noordbrabants Historisch Jaarboek* 39 (2022) 8-9. DOI: 10.26116/NHJ39.2022.1.

Met Jeroen Arts en Emy Thorissen, ‘Zeventig jaar Efteling in beelden’, *In Brabant* 13 nr. 4 (2022) 32-47.

Boekbesprekingen

Bespreking van: Saskia Hornikx (tekst), Twan van Handel (vormgeving en fotografie), *Een erfenis aan verhalen. Erfgoedhandboek gemeente Laarbeek* (Laarbeek: Gemeente Laarbeek, 2021), in: *In Brabant* 13 nr. 2 (2022) 77-78.

Bespreking van: Jack Didden en Mariska Heijmans, red., *Zoveel Verhalen. Oorlogsslachtoffers in Sprang-Capelle, Waalwijk en Waspik, 1940-1949* ([Drunen]: Uitgeverij De Zwaardvisch, 2020 [= 2021]), in: *In Brabant* 13 nr. 2 (2022) 81.

‘Breukenland’, bespreking van Roland van Balen e.a., *Breuken in het land van Peel en Maas* (Utrecht: Uitgeverij Matrijs, 2022), in: *In Brabant* 13 nr. 3 (2022) 78-79.

Bespreking van: *Spitten in de economische, sociale en regionale geschiedenis. Essays opgedragen aan prof. dr. Maarten Duijvendak bij zijn emeritaat*, red. Elles Bulder, Marijn Molema en Vincent Tassenaar (Hilversum: Uitgeverij Verloren, 2021), in: *TSEG. The Low Countries Journal of Social and Economic History* 19 nr. 3 (2022) 171-174. DOI: 10.52024/tseg.13004.

Bespreking van: *Het Berghse kroniekenhandschrift. Ontstaan, inhoud en functie van een laatmiddeleeuws geschiedenisboek*. Werken uitgegeven door Gelre 63, red. Wim van Anrooij en Jeanne Verbij-Schillings (Hilversum: Verloren, 2021); Johan Oosterman, *Het Berghse kroniekenhandschrift. Begin van de Gelderse geschiedschrijving* (’s-Heerenberg: Stichting Huis Bergh, 2021), in: *Bijdragen en Mededelingen. Historisch Jaarboek voor Gelderland* 113 (2022) 240-242.

Publicaties voortvloeiend activiteiten van de Leerstoel

Jacob Knegtel en Jos Cuijpers, red., *Rampjaar of jubeljaar? Brabant in 1672-74* (Tilburg en Woudrichem: Zuidelijk Historisch Contact en Pictures Publishers, 2022).

Francien van den Heuvel, 'Monument voor twaalf integere en standvastige burgemeesters in oorlogstijd', *Bossche Kringen* 9 nr. 5 (december 2022) 10-11.

Promovendi

Formeel aangemeld bij College van Promoties; promotoren aangewezen

Interne promovenda

1. met prof. dr. F. Hendriks (TiU) en dr. T. Reeskens (TiU): Q. Muis MSc: The Educational Gap (2018-2022). Promotie verwacht in 2023.

Extern gefinancierde promovendus

2. met prof. dr. J.P.T.M. Gelissen (TiU): F.H.M. van Doorn MA, De Joden in Noord-Brabant, 1930-1945 (2020-2024).

Externe promovendi

3. met dr. J.L. Krabbendam (Katholiek Documentatie Centrum, Radboud Universiteit Nijmegen): mw. drs. R.M.J. Stapelbroek: De vorming van een transatlantische herinneringscultuur door Brabantse (retour)emigranten in en uit Brazilië.

4. met prof. dr. P. Delheye (Universiteit Gent): drs. M.C.M. Kemmeren: Tilburg Sport. Urbanisatie, sport en identificatie, 1844-1940.

5. met prof. dr. L. Duerloo (Universiteit Antwerpen): drs. P.L.G.C.M. Parren: Hoogadellijke vrouwenmacht en keizerlijke gunst. Benoemingspolitiek van de Oostenrijks-Habsburgse monarchie bij abdisverkiezingen van wereldlijke stiftten in het Habsburgse Rijk tussen 1715 en 1815.

6. mw. drs. M.J. Pruijt: Vroedvrouwen tussen competentie en concurrentie. Verloskundige zorg in Noord-Brabant 1861-1941.

7. met dr. P. Puschmann (Radboud Universiteit Nijmegen): mw. drs. W.M. van der Holst-Rodenburg: Dongen: een kunstenaars- en industriedorp (1850-1920).

8. met prof. dr. C.A.M. van Boxtel en mw. dr. G.M. Savenije (UvA): drs. G.M. van Gaans: Collectieve, historische narratieven onder leerlingen in het voortgezet onderwijs. Aangemeld aan Universiteit van Amsterdam.

9. met dr. P. Puschmann (Radboud Universiteit Nijmegen): drs. F.A.L.M. van Gils: Vooruitgang tegen wil en dank? Een studie naar ongelijke ontwikkeling in Goirle (1814-1914).

10/11. Met prof. dr. M. Spek (RU Groningen) en dr. R.M.R. van Oosten (Universiteit Leiden): ir. R.J.W.M. Gruben en mw. drs. A.J.M. Lambregts: Wat bouwde Floris V eigenlijk? Het West-Friese kastelenbouwprogramma en het fenomeen dwangburcht nader bekeken aan de hand van archeologische *cold cases*.

12. met prof. dr. B.J.F. Colenbrander (TU Eindhoven): drs. G.J. Mellink: Bouwen zonder scrupules. De Nederlandse bouwwereld tijdens de bezetting en de eerste jaren daarna. Aangemeld aan TU Eindhoven.

13. met dr. E. den Hartog (ULeiden): drs. J.L.M. Bleus: De grafelijke kapittelkerk van Sint-Odulphus te Borgloon, circa 1027-1366.

14. met prof. mr. dr. E. van Sliedregt (TiU) en mw. dr. L. Vastenhout (NIOD): ir. L.P. Oomen: Kamp Vught. De daders in beeld.